

SLAVKOVSKÉ NOVINY

pro město Slavkov a okolí.

Zvláštní vydání k 12. květnu 1945.

Kč 3.—

Pan prezident mezi námi

Brázdil oceány, plul vzdušnými prostory, mnoho zemí sjezdil kolem nás, když zachraňoval, co se zachránit dalo. Jen do jedné nemohl, do kousku země v srdci Evropy, kde ukřižován trpěl jeho národ, do země, jež se stala vlastním lidem vězením. Pamatujeme si všichni, jak trnitou a těžkou cestu nastoupil, když přejal do svých rukou odkaz Masarykův. Na našem kousíčku země ještě svítilo slunce, ale na západě už houstl černý mrak, dozrávala nestvůra. Náš Edvard Beneš však neklesl pod tíží odpovědnosti. Shromáždil kolem rakve Masarykovy celý národ a přísahal za svůj lid před mrtvým i před dějinami: „Slibujeme, že věrni zůstaneme!“

Pak ona strašná bouře, která se rozpoutala nad naší střechou. Staleté rády se otrásaly, blesky šlehalo z věků do věků. Tma pohltila tento malý kousek země, osudem určený za křižovatku nynějších dějin.

Všechny svazky s naší tisíciletou minulostí byly násilím přetřaty a my jako trosečníci na kře, krvácejíce z mnoha ran a ode všech opuštění, nastoupili jsme onou hroznou tmou cestu dějinami. My na jedné kře, on na druhé. Vzpomínáte si, jak jsme se pozvedli, když jsme opět uslyšeli jeho hlas z Londýna? Jak nás podpíral, abychom neklesali? Věřili jsme mu, on nám. Sedm dlouhých let bylo potřebí, aby se svoboda navrátila.

Jak se nám vrátil? S bílými vlasy si pohrává vítr, vrásek přibývalo. Ale za slzou je opět bystrý pohled, čelo jasné, ruka hbitě kyne na pozdrav, tělo plné energie, jako dříve. Ještě neutichl hluk bojů, vzduch ještě čpí dýmem ze spálenišť, a už je náš pan prezident mezi námi. Čeká jej práce, veliká práce před dějinami. Přijel z Moskvy, to je symbol. Potvrdil, že jen v záři pěticípé hvězdy a pod rudým praporem se zrodila naše svoboda. Nyní stojí se svou chotí tváří v tvář svému lidu. Budou si vzájemně skládati účty ze své práce a svého utrpení.

Ohromná vlna nadšení projela davem, to je pozdrav na uvítanou, upřímný pozdrav Moravy, jež byla takto za svou věrnost odměněna. Slovo není, hovoří srdce.

Pan prezident s chotí říkájí: „Jsme rádi, že jsme s vámi.“ — A lid odpovídá: „Děkujeme vám za vaši práci.“ Odkaz Masarykův

je v dobrých rukou. Slibujeme za sebe, za své děti a za celou Moravu, že věrni zůstaneme!

Příjezd pana presidenta do Slavkova

Zpráva, že pan prezident projede Slavkovem, přišla do Slavkova v pátek odpoledne. Místním rozhlasem se rozšířila zpráva po Slavkově, bylo vydáno zvláštní číslo Slavkovských novin a náhodní kurýři je roznesli po celém okolí.

Slavkov se chystal k svátku, jakých je málo v dějinách. Všichni cítili, že městu a celé Moravě dostalo se tím veliké cti. Naše děti hleděly kolem sebe s široce rozevřenýma očima. Viděly krásné národní kroje, sokoly, orly, hasiče, nevídanou pestrost barev, slyšely českou hudbu, po prvé prožívaly, co je to svoboda.

Doba byla krátká a proto velkých vnějších příprav nebylo. Také proto, že pan prezident s chotí měli městem pouze projetí. Každý se připravoval sám, šel za hlasem svého srdce. Vše, co se dalo, dělalo se prostě a upřímně, jako mezi členy jedné rodiny.

Při dolním vchodu na náměstí stála slavobrána s nápisem: „Vítej nám, náš milý presidente!“ Před slavobránou stál po pravé straně Národní výbor a zástupci místních úřadů, po levé straně čl. vojenští gážísté a zástupci místního ruského velitelství. Dále k náměstí byla děvčata v národních krojích, sokoli, orli, hasiči a ještě dále školní děti. Praporů, květin a lidí stále přibývalo, ke 3. hodině odpoledne se vše zcelilo v jeden veliký, hlučící, pestrý dav.

O půl čtvrté se průvod vzácných hostí přiblížil, na nejzazším konci se zástup zavlhl a vlna nadšení provázela auto k bráně. Ozvaly se slavnostní fanfáry z „Libuše“, předstoupila dvě děvčátka s bílými a rudými šeríky a auto zastavilo. Olga Novotná podala kytici bílých šeríků chotí pana presidenta, Věra Valíšková, obě jsou žákyněmi II. tř. měšťanské školy ve Slavkově, kytici rudých šeríků panu prezidentovi.

Choť pana presidenta se usmála na děvčátka a řekla prostě: „Děkuji!“

A nyní z otevřeného okna se vyklonil pan prezident a kynul na pozdrav. Pak vystoupil z auta a za ním jeho choť. Bílá jeho hlava stála proti zástupům. V tu chvíli zaburácel dav a všechno, čím srdce překypovala, slilo se v jeden mohutný proud o vysokém napětí, proud čisté a prosté lásky moravského lidu k hlavě státu, k republice a k národu.

V očích pana presidenta i jeho chotí se objevily slzy, ústa se stahovala pohnutím. Nad náměstím se nesly velebné zvuky hymen československé a sovětské. Nyní nastalo oficiální uvítání.

Za okresní Národní výbor oslovil pana presidenta předseda br. Kostík. Pravil:

„Pane presidente!

Jest naší velikou ctí, že Vás můžeme pozdraviti v našem městě na Vaší první cestě po této válce do hlavního města, naší milované Prahy.

Nemohu vysloviti to, čím jste nám byl po tu strašnou dobu Vaší nepřítomnosti. Byl jste nám majákem na rozbouřeném moři. K Vám se upíraly naše zraky — naše naděje. Vy jste nezklamal. My se slzou v očích poslouchali Váš hlas. Děkujeme Vám za Vaši nadlidskou práci, Vaším spolupracovníkům a Vaší milované choti.“

Pan prezident dojat odpověděl:

„Děkuji, jsem rád, že jsem opět mezi Vámi.“

Potom se představil místní sovětský vojenský velitel Gončarov a za čsl. gážísty plk. Kozelský.

Předseda místního Národního výboru br. Ladislav Vykoupil přivítal pana presidenta i jeho choť za město Slavkov. Pravil:

„Vítáme Vás, pane presidente i Vaši paní choť ve zdech historického města Slavkova, děkujeme Vám za to, co jste pro naši vlast udělal a slibujeme, že budeme věrně a poctivě státi při Vás a při mladé republice.“

Ředitel Okresní záložny Eduard Filip předložil hostům k podpisu Pamětní knihu města Slavkova. Podepsal se pan prezident, pod ním paní presidentová.

Ještě jeden pokyn na rozloučenou a auto se vzácnými hosty se dalo zvolna na pochod jásajícími a vlnícími se živými stěnami, provázeno jsouc díkem všeho obyvatelstva Slavkova za čest, již se městu dostalo.

J. H.

Triumfální cesta pana presidenta Moravou

Připadá to spíše jako krásný, nesplnitelný sen — a přece je to skutečnost. Auta jedou těsně — jedno za druhým, v prvním ruská pohraniční stráž — a v druhém s presidentskou vlajkou — náš vy-toužený, tolik očekávaný budovatel nové, lepší a sociálně spravedli-vější Československé republiky — dr. Edvard Beneš, se svou milou paní Hanou Benešovou.

Ze slavkovského náměstí stáčí auta směr na Masarykovu ulici a Špitálku — všude doprovázeni neutuchajícím jásotem slavkov-ského občanstva. Poslední slavkovské domky mizí v pozadí — prů-vod pana presidenta přejíždí holubický kopec — okamžik trvá po-svátné ticho, přerušované jednotvárnou písní motorů a již znovu hustý — dlouhý špalír jásajícího lidu. To občané z Holubic, Vele-šovic a Pozořic — školní mládež se svými učitely, dělníci i intelligen-ce, starci i stařenky — všichni přišli přivítat svého pana presidenta.

A zase tichá, moravská krajina, míjí zelené lány rostoucího osení, ozářené odpoledním májovým sluncem. Tu a tam osamělí diváci má-vají praporky neb zelenými ratolestmi, občas se mihnou kolem vo-jenská auta neb kolony vojáků — našich bratří osvoboditelů — rudé armády. Auta průvodu pana presidenta se setkávají i s kolonou vá-lečných zajatců toho národa, který zavinil jeho šestiletý exil v za-hraničí a který byl příčinou všech těch nespočítatelných škod a hrůz po celé naší vlasti a po celé Evropě.

Znovu jásot nadšených zástupů — Blažovice, Tvarožná, pak Ji-říkovice, Velatice, Bedřichovice, Podolí — všichni bez rozdílu, svorně stojí podél silnic a na křižovatkách a mávají vstříc milovanému Osvoboditeli.

Daleko vpředu vyzdobená brána — nepřehledné řady lidí — auta zpomalují, až zastaví docela. Okolí Slatiny a Líšně — a delegace z hlavního města Moravy — Brna — vychází vstříc svému presiden-tovi. Jménem Moravy vítá tu dr. Edvarda Beneše předseda zemského Národního výboru — br. Frant. Loubal a po kratičké zastávce do-provází pana presidenta do hlavního města Moravy.

Od Vyškova se valí temné mraky, sluníčko se schovalo, velké krupěje deště skrání prach na silnici. Ale jen chvílečku — mraky se roztrhly a sluníčko opět září. Jakoby i ta příroda jásala a oslavo-vala spolu s moravským lidem velký sváteční den — 12. května 1945.

Nic nemůže setřít posvátnost dnešní chvíle; ani ty strašné po-mníky války, které jsou roztroušeny podél cesty: zpřerážené sloupy, hluboké krátery, vyvrácené ploty, rozbořené a vypálené domy. To všechno si lid opraví, dnes však k tomu není chvíle — dnes je svátek.

Průvod pana presidenta projíždí Olomouckou ulicí — i zde by se mohl pozorovatel pozastavit nad hrůzami války — než brněnský

lid — prapory i květinami, jásáním i nadšenými výkřiky: „Ať žije pan prezident“ — upoutává pozornost příjezdějících. Nepřetržitá řada věrného lidu všech vrstev — ale poctivých Moravanů — lemuje obě strany silnice. Do nadšeného jásotu vpadá jasný hlas zvonů z kostela na Křenové. I ty zní dnes k oslavě příjezdu pana presidenta — ale zároveň jakoby lkaly nad svými bratry, které surová ruka germánská strhla z našich kostelních věží — a na místo toho, aby svým Flaholem oslavovaly Boha — přeměnila je v nástroje k vraždění lidstva. Hlas zvonů zesiluje — auta se šinou pomaloučku kolem kostela, před nimiž jsou čtyři čerstvé hroby, ozdobené květinami ... —

Nádražní most překračuje nepřehledné davy — a znovu nadšené „Na zdar“ — „Sláva panu prezidentovi“ — zaznívá prostorami před nádražím i při vjezdu do Masarykovy ulice.

Mládež nadšeně mává a nejeden muž, nejedna žena — stírá horké slzy hlubokého dojetí kanoucí po tváři. Nadšení davů roste každou vteřinou — a již se před zrakem pana presidenta rozprostírá náměstí Svobody. Ach, co zde Brno připravilo panu prezidentovi: desetitisíce národních krojů — a v nich česká mládež, český lid, české Brno vítá svého presidenta-Osvoboditele.

Jaký to kontrast: 17. březen 1939 — 12. květen 1945. Tehdy též bylo v Brně uvítání! Ulicemi stály sešikované řady ozbrojených Germánů. Pak řady tanků a obrněných vozů a kdesi prostředkem nich projížděl původce druhé světové války — nenáviděný Adolf Hitler. Tehdy se zdálo, že české Brno umírá. Dnes však znovu povstalo. — Dnes projíždí Brnem jeho prezident — bez pancéřů, beze zbraně — nebojí se, on není nenáviděn — on je milován.

Průvod pana presidenta projíždí mořem pestrostí národních barev, nevypověditelný jásot a nadšení, hudba, radostné výkřiky vděčnosti a díky burácí náměstím Svobody. A odtud Zámečnickou ulicí na Dominikánské náměstí, kde je pouze úzká ulička, sotva auta projíždí.

To, co je možno spatřit na Dominikánském náměstí — to se nedá vypsát, to se nedá vyjádřit — to se musí vidět. Téměř vše krojováno — tisíce hlasů jásá vstříc panu prezidentovi, který vystupuje z auta a je vítán předsedou zemského Národního výboru br. Franf. Loubalem, pak spolu s ním — po tolika letech — vstupuje dr. Edvard Beneš do zasedací síně nové radnice, kde ho uvádí předseda Národního výboru města Brna br. Vl. Matula.

Odpovídaje na pozdravný projev předsedy Národního výboru Vl. Matuly, pan prezident pravil:

„Vracíme se do vlasti po šesti letech bojů a práce. Vracíme se po jedné z nejstrašnějších katastrof, jaké kdy lidstvo zažilo. Náš zběsilý soused se na nás v roce 1938 vrhl s úmysly nejhoršími a dožil se při tom nejtěžší katastrofy v celé své historii. Připravoval nám hospodářské zničení, kulturní rozvrácení a národní zánik a přivodil sobě sám osud, jež bude celá dlouhá léta těžce nésti. A vytvořil si situaci, jež bude následky stihnou celé jeho dnešní i budoucí generace. Ponesou je jako zasloužený a plně mu náležející trest.“

Pamatujete se, jak od jara r. 1938 se Hitler na nás připravoval? Pamatujete se na to, co od r. 1934 dělal Frank a Henlein a celá jejich strana, mající ve svých řadách minimálně 80 až 90 procent německého lidu v Československu? Pamatujete se na ty pusté nacistické štvánice proti nám na norimberském sjezdu v září r. 1938? Pamatujete se, jak mně Hitler spílal a do veřejnosti jarmarečně vyvolával, že mezi mnou a jím musí být definitivně rozhodnuto? Pamatujete se na všechny ty jeho válečné řeči od pádu Polska, k obsazení Norska, Belgie, Holandska, k pádu Francie, k pokusu o obsazení Anglie, k útoku na Rusko, k ohlašování, že Rusko je rozdrceno, ruská armáda neexistuje, Balkán je obchvácen a Kavkaz a Afrika že bude zabráná? A pamatujete se na jeho válečné řeči, v nichž už kdekoho porazil a všechny své odpůrce zničil, a kdy jeho nacistická říše se připravovala, že přetrvá celé tisíciletí?

Vzpomínáte na ty sprosté a bídné hrozby proti našemu lidu těch různých Henleinů a Franků během celých sedmi let, to jejich nelidské, barbarské a pohanské řádění, ty Pečkovy domy, gestapácké kriminály a mučírny, ty koncentrační tábory, Lidice, Ležáky a všechna ta masová řádění a vraždění, jakých dosud naše historie nikdy nepoznala? A to denní ničení naší kultury, našich škol, našeho národního života, to denní urážení našeho lidství, kopání do nás a plivání po našem národním životě tím osvíceným Herrenvolkem?

Dnes, právě dnes si to všichni připamatujme, když je už vynesena rozsudek nad Hitlerem, nad nacismem, nad Německem!

Jaký to byl v minulých dnech hrozný debakl válečný, jak zřídka kdy historie něco takového viděla! Celá léta jsme jej čekali, celá léta jej připravovali. V jednom měsíci přešli západní spojenci Rýn a rozbíjeli krok za krokem nekonečné řady německých žoldnéřů, německých tanků, německých děl a německých vozů. Ve chvíli posledního nástupu sovětské armády rozbíjeli ruští vojáci nemilosrdně německá vojska, německé pancéře, německé zálohy a německé tankové svazy. Německé armády byly rozvráceny a roztrhány na kusy, nebylo souvislé fronty, nebylo souvislého velení — nebylo vůbec velení; každý bojoval na svou pěst a každý se začal starat už jen o sebe.

V jižním Německu byla armáda německá rozbita na kousky a její části byly sbírány po částech od jednotlivých spojeneckých svazů v neuvěřitelném chaosu a nepořádku. V Itálii německá armáda přestala existovat jako souvislá a pevná jednotka a její udržení se v bojové linii přestalo být vůbec vojenskou otázkou. Jednotliví generálové, gauleiteři, nacističtí vůdci, quislingovští zrádčové padali o překot do zajetí a každou hodinu hlásily vojenské spojenecké autority nějakého nového význačného činitele, na něhož bylo již čekáno, kde se ukáže, aby naň spojenecká autorita vojenská položila svou trestající ruku.

To byla ta pyšná, drzá a nadutá německá armáda, která ještě před měsícem zabíjela a vraždila, rozkazovala, nařizovala a poroučela! To byl ten světem vládnoucí Herrenvolk, jenž se zde ukázal v celé své katastrofě, v celé své zkáze a v celém svém bídném pádu. Tak skončil tento veliký, sedmdesátimilionový národ túto svou tak

dobře připravovanou válku. Miliony mrtvých, statisíce ubitých a umučených, tisíce pozavíraných v kriminálech a v koncentračních táborech; statisíce rozvrácených rodin, milionové a miliardové majetky zničeny, rozbity, rozvráceny. Průmysl zničen a rozvrácen, zemědělství vyplundrováno a zpusťošeno, řemesla opuštěna; vše bylo zkoncentrováno na válku a na poslední pokus o vynucení si míru; a mír ten nepřišel a nebyl spojenci povolen.

Tak končí svou válku nacismus. Až do poslední chvíle hnál německý lid do fanatického boje a tento lid do toho boje šel. To, co se zdá neuvěřitelným a nepochopitelným, se opravdu dělo: Ten německý lid šel do krvavého vraždění jako slepý a hluchý, nevzepřel se, nezamyslel se, nezastavil se; šel a dával se tupě anebo fanaticky zabíjet a zabíjel. Tento národ přestal být v této válce už vůbec lidským, přestal být lidsky snesitelným, a jeví se nám už jen jako jedna jediná veliká lidská nestvůra. Tento národ musí stihnout za to všechno veliký a přísný trest.

Vzpomínáte si, jak jsme se v r. 1938 pokoušeli naše Němce přesvědčit, přemluvit a získat k tomu, aby se s námi dohodli, aby nepřipravovali zradu, aby neničili svůj stát a svůj blahobyť? A jak nám zpupně odpovídali a nestoudně se hrnuli do vlastní své záhuby? A myslíte, že je možno znovu to zase opakovat a znovu se s nimi dohadovat a za deset, dvacet let znovu vytrpět ty hrůzy strašné války a nově strašné katastrofy? Ne, tu starou politiku, tu starou svou zkušenost už opakovat nebudeme. Řekli jsme si, že německý problém v republice musíme definitivně vylikvidovat.

Dohodli jsme se dále o budoucí úpravě svých věcí především se Slováky. Vytvoříme si nový poměr mezi Čechy a Slováky, upravíme si svůj vztah ve smyslu plné rovnoprávnosti a rovnocennosti, na Slovensku si své věci budou řídit a spravovat Slováci, v zemích českých Češi. Vytvoříme si nové poměry hospodářské ve smyslu rovnoměrnější hospodářské spravedlnosti, vytvoříme si novou armádu ve smyslu nové její lidovosti; bude třeba nově organisovat celý náš kulturní život, který za posledních šest let se dožil takových zkáz a spoust, jaké jen Němci byli s to opravdu v našem životě napáchat.

Začínáme nyní nově svůj státní a národní život. Bude opravdu třeba začít v mnohém směru od počátku. Nechť si všichni uvědomíme, že na nás všechny připadají veliké úkoly, že každý z nás musíme na svém místě do práce se zapojit a nezištně a obětavě všechny úkoly vyplňovat.

A chtěl bych skončit tento krátký proslov těmito několika slovy: Buďme vděční za pomoc, již se nám v tak hojné míře dostalo od Sovětského svazu a od ruské armády, od Velké Británie a od Spojených států amerických. Buďme vděční za všechnu práci pro vítězství spojenců v této válce, buďme vděční Stalinovi, Churchillovi a Rooseveltovi. A především poděkujme za všechny oběti a všechnu práci pro svobodu vlasti našim vlastním vojákům.

A pro svou budoucnost se sami sobě řekněme: Zůstaneme vždy věrni svým velikým tradicím československým a zůstaneme věrni

svým lidovým, demokratickým a svým sociálním ideálům naší nové revoluční doby! Zůstaneme věrní své družbě a spolupráci se Sovětským svazem a nové společné naší politice slovanské. A společně s Ruskem, s Anglií a Amerikou už nedopustíme, aby byl tak pustě, pohansky a barbarsky ničen mír a demokratický řád světa.“

K uvítání pana presidenta Československé republiky do hlavního města Moravy — Brna — dostavilo se již v dopoledních hodinách občanstvo z města a širokého okolí, zástupcové československé a sovětské armády, zástupcové civilní správy, refer. tisku i čl. rozhlasu, který tento slavný akt vysílá.

Hodiny na věžích brněnských kostelů odbíjí 4. hod. odpolední. Davy nadšeného lidu propukají v neutišitelný jásot:

„My chceme našeho pana presidenta.“

„Sláva panu presidentovi.“

„Vítáme pana presidenta v českém Brně.“

„Pane presidente, děkujeme Vám za osvobození.“

Minuta za minutou ubíhá, pan prezident po kratičkém rozhovoru s pěti americkými letci, kteří v okolí Brna havarovali a spolu s parťazány došli až do města — se objevuje na balkoně v doprovodu paní Hany Benešové a znovu neutuchající bouře jásotu a nadšení:

„Ať žije prezident Beneš.“

„Ať žije paní Hana Benešová.“

Po tváři pana presidenta kanou slzy radosti a dojetí. Slova se ujímá předseda Národního výboru města Brna:

„Občané svobodného města!

Naše město prožívá radostné chvíle. Přijel k nám president-Osvoboditel — dr. Edvard Beneš. V takových chvílích lidská ústa nemohou mluvit. Ale jedno chci říci — tak po staročesku: **Pane presidente, my Vás máme rádi!**“ — Bouře potlesku je mu odpovědí a tisícové davy opakují: „Pane presidente, my Vás máme rádi!“ —

Pan prezident přistupuje k mikrofonu a po utišení potlesku slyší Brno — a celý svět zase slova našeho pana presidenta:

„Občané, děkuji Vám upřímně za srdečné, opravdové, vřelé a dojemné uvítání při mém návratu ze zahraničí do osvobozené vlasti. (Bouře potlesku.) Mohu Vám jen říci, jsem rád, že už jsem doma, zase mezi Vámi. Nikdy jsme nezoufali, ani v těch nejsmutnějších chvílích, věděli jsme, že zvítězíme. Museli jsme vyhrát, byli jsme v právu. (Potlesk.) Nyní budeme dělat pořádek zde v městě i v celé naší vlasti. Můj první program je — poctivě a důsledně likvidovat německou otázku. (Potlesk.) K té práci budeme potřebovat všech věrných vlastenců. Vím, jak jste se drželi za dob persekuce, nezklamete ani nyní. Proto všichni do práce a této práci volám zdar!“

Nové bouře potlesku. Pan prezident dr. Edvard Beneš s paní Hanou Benešovou odchází k připravenému autu, a doprovázen svojí suitou, odjíždí na letiště, aby v nejkratší době spatřil české královské město — naši matičku Prahu.

Nákladem Národního výboru ve Slavkově. Zodpovědni redaktoři Josef Hanák a P. J. Mrva.
Knihtiskárna Řetický a Vencelides, Slavkov u Brna.